

Lieta C-650/23 [*Hembesler*]ⁱ

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Iesniegšanas datums:

2023. gada 31. oktobris

Iesniedzējtiesa:

Landesgericht Korneuburg (Austrija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2023. gada 22. augusts

Apelācijas sūdzības iesniedzēja (atbildētāja pirmajā instancē):

E EAD

Atbildētājs apelācijas tiesvedībā (prasītājs pirmajā instancē):

DW

AUSTRIJAS REPUBLIKA

LANDESGERICHT KORNEUBURG [KORNEIBURGAS APGABALTIESA]

LĒMUMS

Landesgericht Korneuburg [Korneiburgas apgabaltiesa] kā apelācijas tiesa [..] lietā, kurā prasītājs *DW* [..] ir cēlis prasību pret atbildētāju *E EAD*, [..] par **400 EUR**, [..], tiesvedībā par atbildētājas iesniegto apelācijas sūdzību par *Bezirksgericht Schwechat* [Švehatas pirmās instances tiesas] 2023. gada 27. marta spriedumu 1 C 253/20x-48, slēgtā tiesas sēdē ir pieņēmusi lēmumu:

[I] Saskaņā ar LESD 267. pantu uzdot Eiropas Savienības Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 261/2004 (2004. gada 11. februāris), ar ko paredz kopīgus noteikumus par kompensāciju un atbalstu pasažieriem sakarā ar iekāpšanas atteikumu un lidojumu atcelšanu vai ilgu kavēšanos un ar ko atceļ

ⁱ Šis lietas nosaukums ir izdomāts. Tas neatbilst neviena lietas dalībnieka reālajam personvārdam vai nosaukumam.

Regulu (EEK) Nr. 295/91, (turpmāk tekstā – “Aviopasažieru tiesību regula”) 7. panta 1. punkts, 4. panta 3. punkts un 2. panta j) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka apkalpojošajam gaisa pārvadātājam ir jāizmaksā kompensācija pasažierim, ja: pasažierim ir kompleksa ceļojuma ietvaros apstiprināta ceļojumu rīkotāja rezervācija turpceļā un atpakaļceļā lidojumam; šis ceļojumu rīkotājs dienā pirms plānotā (atpakaļceļā) lidojuma pasažieri ir informējis par to, ka ir mainījies lidojuma grafiks reisa numura, lidojuma laika un galamērķa izmaiņu dēļ; tādējādi pasažieris nav ieradies uz sākotnēji rezervētā lidojuma iekāpšanu atbilstīgi regulas 3. panta 2. punktā minētajiem nosacījumiem; tomēr sākotnējais lidojums faktiski tiek veikts kā plānots, un gaisa pārvadātājs būtu pārvadājis pasažieri, ja viņš būtu ieradies uz iekāpšanu atbilstīgi regulas 3. panta 2. punktā minētajiem nosacījumiem.”

II. Apturēt tiesvedību līdz brīdim, kad tiks saņemts Eiropas Savienības Tiesas prejudiciāls nolēmums [..].

PAMATOJUMS:

Lietas fakti:

Prasītājs pie ceļojumu rīkotāja *T[...]* GmbH bija rezervējis kompleksu ceļojumu, kurā tostarp bija iekļauts (atpakaļceļā) lidojums no Iraklijas [*Heraklion*] (HER; Grieķija) uz Lincu [*Linz*] (LNZ; Austrija). Ceļojumu rīkotājs nosūtīja pasažierim apliecināšu dokumentu, kas apstiprināja atbildētājas nodrošināmā 2019. gada 29. septembra (atpakaļceļā) lidojuma BUC 8739 / H6 8739 no Iraklijas uz Lincu rezervāciju ar izlidošanas laiku plkst. 18.00 un ielidošanas laiku plkst. 20.00.

2019. gada 28. septembrī pasažieris saņēma ceļojumu rīkotāja paziņojumu, ka ir mainīts atpakaļceļā lidojuma grafiks un ka izlidošana no Iraklijas nenotiks, kā norādīts ceļojuma dokumentos, bet gan ar reisu A3 7327, kas izlido 2019. gada 29. septembrī plkst. 23.30 ar galamērķi Vīne-Švehata [*Wien-Schwechat*] (VIE; Austrija). Nekas neliecina par to, ka šo paziņojumu būtu izraisījusi jebkāda apkalpojošā gaisa pārvadātāja rīcība.

Atbildētāja ir čartera sabiedrība, un kā tāda tā neveic lidojumu rezervācijas patstāvīgi; tā ir IATA [Starptautiskās Gaisa transporta asociācijas] locekle. Aptuveni 24 stundas pirms izlidošanas tā saņēma pasažieru sarakstu ar visu pārvadājamo pasažieru vārdiem un uzvārdiem; nekādu citu kontaktinformāciju ceļojumu rīkotājs tai nebija sniedzis. Prasītāja vārds šajā pasažieru sarakstā nebija iekļauts. 2019. gada 29. septembrī atbildētāja veica reisu BUC 8739 / H6 8739 būtībā saskaņā ar grafiku.

Pamatojoties uz ceļojumu rīkotāja 2019. gada 28. septembra paziņojumu, pasažieris nākamajā dienā neieradās uz reģistrēšanos reisam BUC 8739 / H6 8739. Ja viņš būtu laikus ieradies uz iekāpšanu un uzrādījis rezervāciju apliecināšu dokumentu, atbildētāja viņu tomēr būtu pārvadājusi ar attiecīgo reisu.

Lidojuma posma attālums no Iraklijas uz Lincu pārsniedz 1500 km, bet nepārsniedz 3500 km.

Pamatlieta:

Prasītājs saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 11. februāra Regulu (EK) Nr. 261/2004 (Aviopasažieru tiesību regula) lūdza piešķirt kompensāciju 400 EUR apmērā ar procentiem, norādot – ciktāl tas vēl attiecas uz apelācijas tiesvedību – turpmāko. Ceļojumu rīkotāja veiktās izmaiņas esot attiecināmas uz apkalpojošo gaisa pārvadātāju. Ja ceļojumu rīkotājs drīkstot izsniegt biļeti atbildētāja vārdā, tad tas pats attiecoties arī uz visām turpmākām rezervācijas izmaiņām. Ja pasažieris tiekot informēts par to, ka viņa rezervācija ir pārcelta no viena reisa uz citu, viņam nevarot pārnest, ka viņš nav ieradies pie reģistrācijas letes uz sākotnēji rezervēto reisu. Viņam pret viņa gribu esot atteikta iekāpšana jau iepriekš veiktās rezervācijas maiņas dēļ. Tādējādi runa esot par iekāpšanas atteikumu, par kuru ir jāmaksā kompensācija.

Atbildētāja apstrīdēja prasību, lūdza to noraidīt un iebilda – arī šeit, ciktāl tas vēl attiecas uz apelācijas tiesvedību –, ka attiecīgais lidojums būtība tika veikts, kā plānots. Ceļojumu rīkotājs rezervācijas maiņu prasītājam veica, nesaskaņojot to ar atbildētāju. Šī rezervācijas maiņa neesot uzskatāma par “iekāpšanas atteikumu”, kas būtu attiecināms uz gaisa pārvadātāju. Prasītājs nevarot arī prasīt kompensāciju, jo viņš nebija savlaicīgi ieradies uz reģistrāciju. Pat pēc rezervācijas maiņas viņam joprojām esot bijusi apstiprināta rezervācija uz sākotnējo reisu, un viņš būtu ticis pārvadāts, ja būtu laikus ieradies uz iekāpšanu.

Ar **pārsūdzēto spriedumu** pirmās instances tiesa uzlika atbildētājai pienākumu samaksāt prasītājam 400 EUR un procentus, kā arī atlīdzināt tiesāšanās izdevumus. Tiesiskā ziņā tā ievadā izklāstītos – daļēji neapstrīdamos, daļēji saskaņā ar valsts procesuālajiem likumiem (Austrijas *Zivilprozessordnung* [Civilprocesa likuma] 501. panta 1. punkts) neapstrīdami konstatētos – faktus rezumējosi novērtēja tā, ka nav nozīmes tam, vai rezervāciju ir mainījis gaisa pārvadātājs vai arī ceļojumu rīkotājs. Rezervācijas maiņa esot attiecināma uz atbildētāju gaisa pārvadātāju un vērtējama kā pārvadājuma atteikums. Tā kā ceļojumu rīkotājs prasītāju esot informējis par “mainītajiem lidojuma laikiem” (faktiski par rezervācijas maiņu uz citu reisu) un atbildētājai šīs izmaiņas esot jāattiecinā uz sevi, fakts, ka prasītājs laikus nav ieradies uz reģistrāciju, nekādi nekaitē viņa uz iekāpšanas atteikumu pamatotajām tiesībām. Atbildētāja neesot apgalvojusi, ka iekāpšanas atteikumam bijis pamats Aviopasažieru tiesību regulas 2. panta j) punkta izpratnē. Tā kā prasītājam esot bijusi apstiprināta rezervācija uz attiecīgo reisu, no viņa nevarot sagaidīt, ka viņš ieradīsies uz reģistrēšanos laikā (saistībā ar paziņojumu par “lidojuma laika maiņu”) un tādējādi viņam pret viņa gribu esot atteikta iekāpšana, kā arī neesot bijis pamata iekāpšanas atteikumam, šis esot iekāpšanas atteikuma gadījums saskaņā ar Aviopasažieru tiesību regulas 4. panta 3. punktu. Šajā ziņā neesot nozīmes tam, vai atbildētājai ir tiešas līgumattiecības ar prasītāju vai arī tā var ietekmēt pasažieru sarakstu, proti, patstāvīgi pārceļt pasažieru rezervāciju vai izsniegt biļetes, jo atbildētāja var prasīt

kompensāciju citām personām, tostarp trešām personām, it īpaši ceļojumu rīkotājam.

Atbildētājas **apelācijas sūdzība** ir vērsta pret šo spriedumu, pamatojoties uz kļūdainu juridisko vērtējumu, lūdzot, lai pārsūdzētais spriedums tiktu grozīts tādējādi, ka ar to tiek noraidīta prasība; turklāt attiecībā uz to, vai ceļojumu rīkotāja veiktā rezervācijas maiņa ir attiecināma uz gaisa pārvadātāju kā “iekāpšanas atteikums”, atbildētāja aicina uzdot Eiropas Savienības Tiesai sīkāk formulētus jautājumus, lai tā sniegtu prejudiciāls nolēmumu. Atbildētāja būtībā apgalvo, ka iekāpšanas atteikums nepastāv, raugoties jau no faktu viedokļa vien, un ka tā nav atbildīga par ceļojumu rīkotāja veikto rezervācijas maiņu.

Prasītājs lūdz noraidīt šo apelācijas sūdzību.

Landesgericht Korneuburg kā apelācijas tiesai otrajā un pēdējā instancē ir jālemj par šo prasītāja prasījumu.

Par prejudiciālo jautājumu:

Prasītājs savas tiesības (pēdējo reizi) nepārprotami pamato ar “iekāpšanas atteikumu” saskaņā ar Aviopasažieru tiesību regulas 4. panta 3. punktu. Saskaņā ar Aviopasažieru tiesību regulas 2. panta j) punktu ar jēdzienu “iekāpšanas atteikums” ir jāsaprot atteikums uzņemt pasažierus reisā, lai gan viņi saskaņā ar regulas 3. panta 2. punktā minētajiem nosacījumiem ir ieradušies uz iekāpšanu, izņemot gadījumus, kad ir pamats iekāpšanu atteikt, piemēram, veselības stāvokļa, drošības vai nepiemērotu ceļojuma dokumentu dēļ. Šajā ziņā jēdziens “iekāpšanas atteikums” attiecas ne tikai uz iekāpšanas atteikumu virspārdošanas dēļ, bet arī uz iekāpšanas atteikumiem citu apsvērumu dēļ (Tiesas spriedums C-22/11).

Tādējādi “iekāpšanas atteikuma” būtība ietver turpmākās četras pazīmes, kurām ir jābūt konstatējamām kumulatīvi:

- pārvadājuma atteikums pret pasažiera gribu,
- apstiprinātas lidojuma rezervācijas esamība,
- savlaicīga ierašanās uz reģistrāciju un
- iekāpšanas atteikuma pamatojuma neesamība [..].

Ja ir “iekāpšanas atteikuma” gadījums, apkalpojošajam gaisa pārvadātājam ir jāizmaksā pasažierim kompensācija saskaņā ar Aviopasažieru tiesību regulas 7. pantu. (Aviopasažieru tiesību regulas 4. panta 3. punkts).

Apelācijas tiesa atbilstīgi pastāvīgajai judikatūrai pieņem, ka nosacījums par savlaicīgu ierašanos uz iekāpšanu var atkrist un ka saistību neizpilde iekāpšanas atteikuma veidā (ja ir izpildīti pārējie tiesību piešķiršanas nosacījumi, kas izriet no apstiprinātas rezervācijas, un nepastāv pamats iekāpšanas atteikumam) ir

iestājusies jau tad, ja pasažieris jau iepriekš – patiesībai atbilstīgi vai neatbilstīgi – ir ticis informēts, ka rezervētajā reisā viņš netiks pārvadāts vai ka reiss vispār nenotiks (“paredzams iekāpšanas atteikums”); *Landesgericht Korneuburg*, 22 R 332/21 k; 22 R 118/22s; 22 R 120/23m; 22 R 343/21 b; *RIS-Justiz* RK00000040 [..]. No vienas puses, pasažiera ierašanās uz reisu, par kuru viņš jau iepriekš tika informēts, ka viņš šajā reisā netiks pārvadāts, būtu bezjēdzīga formāla darbība; no otras puses, pasažiera ierašanās (*laikam domāts*: uz sākotnējo reisu, kas ir tiesību piešķiršanas pamatā) rezervācijas maiņas gadījumā saskaņā ar Aviopasažieru tiesību regulas 3. panta 2. punkta b) apakšpunktu tieši nav priekšnoteikums Aviopasažieru tiesību regulas piemērošanai (skat. *Amtsgericht Bremen* [Brēmenes pirmās instances tiesa], 18 C 73/10 [..]).

Eiropas Savienības Tiesa spriedumā apvienotajās lietās C-146/20, C-188/20, C-196/20 un C-270/20 nolēma, ka Aviopasažieru tiesību regulas 3. panta 2. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka pasažierim ir “apstiprināta rezervācija” šīs tiesību normas izpratnē, ja no ceļojuma rīkotāja, ar kuru viņam ir līgumattiecības, viņš ir saņēmis “citu pierādījumu” šīs regulas 2. panta g) punkta izpratnē, kas ietver apsolījumu pārvadāt ar konkrētu – ar izlidošanas un ielidošanas vietu, izlidošanas un ielidošanas laiku, kā arī lidojuma numuru individualizētu – lidojumu, lai gan šis ceļojuma rīkotājs nav saņēmis apstiprinājumu no attiecīgā gaisa pārvadātāja par šī lidojuma izlidošanas un ielidošanas laikiem. Eiropas Savienības Tiesa pamatojumā tostarp norāda, ka vairākās Aviopasažieru tiesību regulas normās nav nošķirts ceļojuma rīkotājs un gaisa pārvadātājs. Regulas pirmajā apsvērumā minētajam mērķim nodrošināt augsta līmeņa pasažieru aizsardzību pretrunā būtu tas, ja rezervāciju varētu apstiprināt tikai gaisa pārvadātājs un tādējādi pasažierim būtu jāpārbauda ceļojumu rīkotāja sniegtā informācija. Proti, regulas mērķis esot panākt, lai risku, ka ceļojuma rīkotāji sniedz neprecīzu informāciju pasažieriem saistībā ar to noteiktajām darbībām, uzņemas gaisa pārvadātājs. Šajā kontekstā pasažieris nepiedaloties attiecībās, kas pastāv starp gaisa pārvadātāju un ceļojuma rīkotāju, un no tā nevarot prasīt, lai viņš šajā ziņā iegūtu informāciju (Tiesas spriedums C-146/20, C-188/20, C-196/20 un C-270/20, 47. pants un turpmākie panti).

Šajā lietā rodas jautājums par robežām, ciktāl ceļojumu rīkotāja paziņojumi ir attiecināmi uz gaisa pārvadātāju. Ja – atšķirībā no tiesvedībām Tiesas spriedumu C-188/20 un C-196/20 gadījumā – tiek vērtēta nevis ceļojumu rīkotāja veiktā rezervācijas apliecinājuma izsniegšana, bet gan “paredzamā iekāpšanas atteikuma” veikšana, atsauce uz regulas 2. panta g) apakšpunktu nav tieši acīmredzama.

Apelācijas instances tiesas ieskatā tie paši apsvērumi, kas minēti Tiesas 2021. gada 21. decembra sprieduma (Tiesas spriedums C-146/20, C-188/20, C-196/20 un C-270/20) 47. punktā un turpmākajos punktos, liecina par labu tam, ka tādos lietās apstākļos kā izskatāmajā tiesvedībā gaisa pārvadātājam ir uzliedama atbildība par ceļojumu rīkotāja rīcību un paziņojumiem, pat ja gaisa pārvadātājs varētu pierādīt, ka tas tomēr būtu pārvadājis pasažieri, ja viņš būtu ieradies uz reģistrāciju laikus.

Par līdzīgu jautājumu *Landgericht Düsseldorf* [Diseldorfas apgabaltiesa] 2020. gada 20. jūlijā jau bija iesniegusi lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu (Tiesas lieta C-365/20). Tajā uzdots jautājums par to, vai pārvadājuma atteikums Aviopasažieru tiesību regulas 4. panta 3. punkta un 2. punkta j) punkta izpratnē ir tad, ja ceļojuma rīkotājs dažas dienas pirms plānotā izlidošanas laika maina rezervāciju pasažieriem, kuri ar to ir noslēguši kompleksā ceļojuma līgumu, uz citu reisu pēc tam, kad ceļojuma rīkotājs viņiem iepriekš bija saistoši apstiprinājis individualizētu lidojumu ar noteiktu izlidošanas un ielidošanas vietu, izlidošanas un ielidošanas laiku un reisa numuru, atbilde ir palikusi bez atbildes, vēl jo vairāk tāpēc, ka lieta tika svītrotā no reģistra. Jau šajā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu *Landgericht Düsseldorf* pamatoti uzskatīja, ka šaubas rodas par to, vai rezervācijas maiņa, ko veic nevis gaisa pārvadātājs, bet gan ceļojumu rīkotājs, pie kura pasažieris ir rezervējis komplekso ceļojumu, arī ir uzskatāma par šādu iekāpšanas atteikumu. Paskaidrojumā tā norādīja, ka, no vienas puses, tas, ka apkalpojošais gaisa pārvadātājs attiecīgajā gadījumā nemaz nevar ietekmēt ceļojuma rīkotāja veikto rezervācijas maiņu (piemēram, ja ceļojuma rīkotājs maina rezervāciju tāpēc, ka tam ir jāpārvadā lielāks kompleksā ceļojuma ceļotāju skaits, nekā tas ir rezervējis vietu uzņēmumā), varētu būt arguments pret šādu izpratni. Tas varot būt arguments pret to, ka gaisa pārvadātājam tiek uzlikta atbildība par tāda ceļojumu rīkotāja rīcību, kurš nav pakļauts tā norādījumiem. No otras puses, kompleksa ceļojuma lidojuma pasažieris lidojuma pārceļšanas (rezervācijas maiņas) gadījumā bieži vien nevarot pārbaudīt, kurš faktiski ir iniciējis izmaiņas – vēl jo vairāk tad, ja viņam tas netiek atklāts, bet viņš tikai tiek informēts par to, ka lidojums ir pārcelts. Tas varētu nozīmēt, ka trešās personas – kā ceļojumu rīkotāja – veikta lidojuma pārceļšana nav jāvērtē citādi kā paša gaisa pārvadātāja veikta lidojuma pārceļšana. Visbeidzot, saskaņā ar regulas 13. pantu gaisa pārvadātājam esot iespēja celt regresa prasību pret ceļojumu rīkotāju atbilstīgi valsts tiesību aktiem.

Prejudiciālā jautājuma izskatīšana apelācijas tiesai ir nepieciešama, lai pieņemtu galīgu nolēmumu par apelācijas sūdzību. Ja Tiesa uz prejudiciālo jautājumu atbildēs apstiprinoši, prasītāja tiesības uz kompensāciju ir pamatotas, bet atbildētājas apelācijas sūdzība ir jānoraida. Turpretī, ja Tiesa uz prejudiciālo jautājumu atbildēs noliedzoši, prasītāja tiesības uz kompensāciju nav pamatotas un atbildētājas apelācijas sūdzība ir jāapmierina, kā arī pirmās instances spriedums ir jāgroza tā, ka prasība tiek noraidīta.

[..].

Landesgericht Korneuburg, 22. nodaļa

Korneuburgā 2023. gada 22. augustā

[..]